

Sostenibilitat, agroecologia, transformació digital, emprenedoria i gestió del talent local: eixos per a garantir la cohesió territorial

Valerià Paül Carril

La jornada sobre “Sostenibilitat, agroecologia, transformació digital, emprenedoria i gestió del talent local: eixos per a garantir la cohesió territorial” va tenir lloc el 12 de juliol a Puigdàlber (l’Alt Penedès) el 12 de juliol del 2022. Es va organitzar en el marc del programa sostingut de col·laboració entre la Societat Catalana de Geografia i la Diputació de Barcelona, que ja ha donat lloc a diversos esdeveniments d’aquesta naturalesa. En aquest cas, l’èmfasi es va posar en el desenvolupament rural sostenible a través del concepte de cohesió territorial. Es va estructurar mitjançant cinc taules rodones successives, cadascuna d’una hora de duració. Hi va assistir com a públic una cinquantena llarga de persones, sobretot tècnics de les administracions locals de les comarques de Barcelona.

A la inauguració, prèvia a la primera de les taules rodones, hi van ser presents responsables polítics de tres nivells d’organització territorial: la mateixa Diputació de Barcelona –amb el seu president delegat de l’Àrea d’innovació, governs locals i cohesió territorial, Marc Verdguer–, el Consell Comarcal de l’Alt Penedès –amb el seu president, Xavier Lluch– i l’Ajuntament de Puigdàlber –amb el seu alcalde, Miquel Vallès. Tots ells van manifestar la conveniència temàtica de la jornada i la idoneïtat de l’indret triat. Valerià Paül, vocal de la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia, va ser present també a la taula i va subratllar la vigència de la col·laboració entre la institució provincial barcelonina i la societat filial de l’Institut d’Estudis Catalans, així com la rellevància dels aspectes a tractar durant l’esdeveniment per assolir el preuat desenvolupament rural sostenible.

La primera de les taules rodones va comptar amb quatre intervencions. La primera, de caràcter acadèmic, va ser a càrrec del mateix Valerià Paül, focalitzada en com es pot conceptualitzar i fer operatiu el desenvolupament rural, amb un enfocament crític sobre les polítiques desplegades arreu en aquest sentit. També van intervenir-hi dos representants polítics penedesencs (Joan M. Montfort, tinent d’alcalde de Vilafranca del Penedès, i Jordi Ferrer, alcalde de Sant Cugat Sesgarrigues), així com Jaume Sió, alt càrrec del Departament d’Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya dedicat al disseny estratègic de la bioeconomia per al país amb l’horitzó 2030.

La següent taula rodona es va centrar en el capital social i la qüestió laboral a les àrees rurals. Més enllà de la participació de Pol Pagès, un altre alcalde penedesenc (el de Sant Quintí de Mediona), i de Joana Barbany, directora general de Societat Digital de la Generalitat de Catalunya, la intervenció d’Èric Gómez, cap del Servei de desenvolupament econòmic i ocupació del Consell Comarcal

de l'Alt Penedès, va resultar punyent. Recentment aquest economista ha rebut el XVII Premi Catalunya d'Economia de la Societat Catalana d'Economia. Convé indicar que, acabada la taula i en l'espai obert per a intervencions, es va generar un debat intens al voltant de l'estat de les infraestructures digitals que resulten claus per al futur de l'espai rural català: mentre que l'administració sosté que es troben en un estat òptim o en vies de millora, des del territori es van sentir força veus escèptiques.

La tercera taula rodona va dedicar-se a l'agroecologia. Va comptar amb la participació destacada de Vanesa Freixa, autora d'un dels capítols del volum dirigit per Cerarols i Nogué (2022) –ressenyat per Paül (2022)– i exdirectora de l'Escola de Pastors de Catalunya; es tracta d'una coneguda activista en sobirania alimentària que va sostenir que la situació del sector agrari al país és molt crítica, per exemple, per l'envelliment de la pagesia. A més de Francesc Prenafeta, investigador de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries, també hi va intervenir l'alcalde de Torrelles de Foix, Sergi Vallès.

La quarta taula rodona també va comptar amb un altre autor del volum dirigit per Cerarols i Nogué (2022), Oriol Serrà, pertanyent a l'Associació de Micropobles de Catalunya. Aquesta part de la jornada es dedicava a l'emprenedoria i, en concret, al sector turístic. Més enllà de la intervenció d'una altra alcaldessa de la comarca (en aquest cas, Immaculada Ferrer, de Santa Margarida i els Monjos), hi va participar el Consorci de Promoció Turística del Penedès a través de la seva directora Núria Sala, que va defensar que el sector turístic ofereix moltes oportunitats per al territori.

La darrera taula rodona, la més concorreguda, es va dedicar específicament a un tema invocat ja a les intervencions del matí: el desenvolupament digital dels espais rurals. En aquest sentit, i més enllà d'uns altres dos representants polítics penedesencs (l'alcalde d'Avinyonet del Penedès, César Herráiz, i la tinent d'alcalde de Mediona, Maica Sandalinas), el director general d'Innovació i Economia Digital de la Generalitat de Catalunya (Daniel Marco), va relatar la feina desplegada per l'administració catalana i el representant del Consorci Localret (Andreu Francisco), conformat per ajuntaments que pretenen llur transformació digital, la seva. Convé destacar la perspectiva en aquesta matèria del geògraf Ignasi Aldomà, que va exposar-hi els materials del darrer *Atlas del món rural* que ha dirigit (Aldomà, 2022). Aldomà va explicar la importància de la infraestructura digital al territori rural (fibra òptica i 5G) per poder-hi desenvolupar teletreball, tot destacant que hi ha zones molt poc servides. Aldomà va subratllar per concloure que, encara que hom parli tot sovint de 947 i escaig pobles a Catalunya, la «realitat» consisteix en gairebé 3.500 pobles en 947 municipis.

La jornada es va cloure institucionalment amb unes breus paraules de representants polítics de la Diputació de Barcelona (Carmela Fortuny, vicepresidenta segona de la institució) i del Departament de Polítiques Digitals i Territori de la Generalitat de Catalunya (Daniel Marco, director general suara esmentat). Convé dir que aquest departament ha desaparegut mesos després, fruit de la



Diputació de Barcelona

Taula de la sessió inaugural de la jornada.

reorganització governamental de la tardor de 2022. Abans d'aquesta darrera intervenció, es van presentar breument diversos projectes impulsats per la Diputació de Barcelona en el camp d'estudi.

La temàtica de l'acte resultava plenament pertinent. Tanmateix, el format va conferir un rol destacat als polítics electes i de ben segur que hagués estat profitós sentir-hi també amb més força perspectives diferents, sobretot provinents de la societat civil. Alhora, a les taules rodones, com acostuma a passar sovint en aquesta mena d'esdeveniments, no es va produir sempre una retroalimentació i debat autèntics, sinó un seguit d'intervencions successives que no van dialogar gaire entre elles. Tanmateix, des del públic es van aixecar diverses veus que van enriquir enormement alguns dels aspectes invocats.

Cal dir que tota la jornada es pot trobar gravada a la següent llista de vincles-e: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLZfZGJDhTfrnsd9iIqJM2MhM5P9E6d7gr> (consultat 27/02/2023).

Referències

- ALDOMÀ, Ignasi [dir.] (2022). *Atles del món rural 2022. Despoblament o revitalització?* Lleida: Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya/Associació Catalana de Municipis/Fundació Transparència i Bon Govern Local/Associació de Micropobles de Catalunya.
- CERAROLS, Rosa; Joan NOGUÉ [ed.] (2022). *L'altre món rural. Reflexions i experiències de la nova ruralitat*. Manresa: Tigre de Paper.
- PAÛL, Valerià (2022). "La nova identitat de la Geografia rural catalana". *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 93, p. 179-194. DOI: <https://doi.org/10.2436/20.3002.01.224>